

Carlow Local Authorities

Irish Language Scheme

Table of Contents

- Page 1:** Introduction and Background
- Page 2:** Commencement Date of Scheme
- Pages 2-5:** Overview of Carlow Local Authorities
- Pages 6-11:** Summary of Services/Activities provided by Carlow Local Authorities and Levels of Irish Language Proficiency
- Pages 11-14:** Scheme proposals for Enhancement of Service Provision through the Irish Language
- Page 15:** Monitoring, Revision & Publicity of Agreed Scheme
- Page 16:** *Appendix- Result of Customer Survey*

Irish Scheme

Introduction and Background

Carlow Local Authorities have prepared their Irish Language Scheme under Section 11 of the Official Languages Act 2003. The scheme was prepared with regard to guidelines under Section 12 of the Official Languages Act 2003 issued by the Department of Community, Rural and Gaeltacht Affairs. Section 11 of the Act provides that Public Bodies have a duty to prepare a Statutory Scheme specifying the services they will provide:

- through the medium of Irish
- through the medium of English *and*
- through the medium of both English and Irish

This scheme sets out the measures to be adopted to ensure that any services not provided by the Local Authorities through the medium of the Irish Language will be so provided within an agreed timeframe.

Carlow Local Authorities published a Notice of Intention to Prepare a Scheme in accordance with Section 13 (1) (a) of the Act in the local newspapers on the 23rd February 2007 and under the Public Consultation Process an open meeting was held to discuss the preparation of the scheme on the 26th April 2007.

Carlow Local Authorities recognises that our Customers and the Public have the right to choose to do business with us in their preferred language i.e. Irish or English and will be facilitated in this regard. One of the main objectives of this Language Scheme is to ensure higher standards of public services are made available through the Irish Language as the First Official Language of the country. Carlow Local Authorities wishes to develop and encourage a bilingual culture in the organisation so that our customers feel comfortable and confident to deal with us in the language of their choice for example English or Irish.

The scheme includes a brief overview of Carlow Local Authorities, services provided and the level of services already available through Irish, English and bilingually.

There are certain services which each customer is entitled to in accordance with the Official Languages Act 2003, i.e. responses to correspondence in Irish through Irish, publications, any document setting out public policy proposals i.e. The Annual Report, Corporate Plan.

These rights are protected in the above mentioned Act and these rights are not repeated in this scheme. The scheme sets out to improve other services in Irish and the above are legally required of us irrespective of this scheme.

Commencement Date of Scheme

The Scheme has been confirmed by the Minister for Community Rural and Gaeltacht Affairs. The Scheme shall commence on the 1st October 2008 and shall remain in force for a period of 3 years from that date or until a new scheme has been confirmed by the Minister pursuant to Section 15 of the Act, whichever is the earlier.

Overview of Carlow Local Authorities

Corporate Strategy

Carlow Local Authorities Corporate Strategy is set out in the Corporate Plan 2004 – 2009. Its principle elements are as follows:

Mission Statement

Our mission is to provide a quality local government service for the people of County Carlow, through the protection and enhancement of the environment and improvement in the quality of life. We will achieve this by fostering a partnership between the elected members and staff of Carlow Local Authorities and all sectors of the community. In a spirit of mutual trust, we will work in an open, effective and participative way, to ensure that County Carlow becomes an environmentally sustainable county, which is economically, culturally and socially inclusive and vibrant, where everybody can live and work in a healthy and safe community and where Carlow Local Authorities earn a reputation for the quality and efficiency of our services.

Core Values

We consider that we must serve our community by ensuring that all our customers, whether they live, work or visit County Carlow, receive the quality service to which they are entitled. To achieve this, the culture of our organisation will be based on the following values:

Democracy

We will listen and work with the community to ensure that our democratic role is fully discharged.

Community

We recognise the cultural diversity of our community. We will work with voluntary and community groups to ensure that all members of the community, including those who are disadvantaged and those with special needs, can play their full part in the life of our community.

Service

We will serve all members and sectors of the community in an open, responsive, accountable and fair way.

Quality

We are committed to the delivery of excellence in service provision to all our customers.

Efficiency

We will strive to deliver the best possible service from the resources available to us.

Environment

We will work to conserve, develop and enhance the natural and built environment of the county, to ensure that it can meet both the present and future needs of our community.

Staff

We will strive to ensure that staff are given every opportunity to develop to their full potential and to enable them to contribute to the greatest extent to the development of this County and corporate objectives of Carlow Local Authorities.

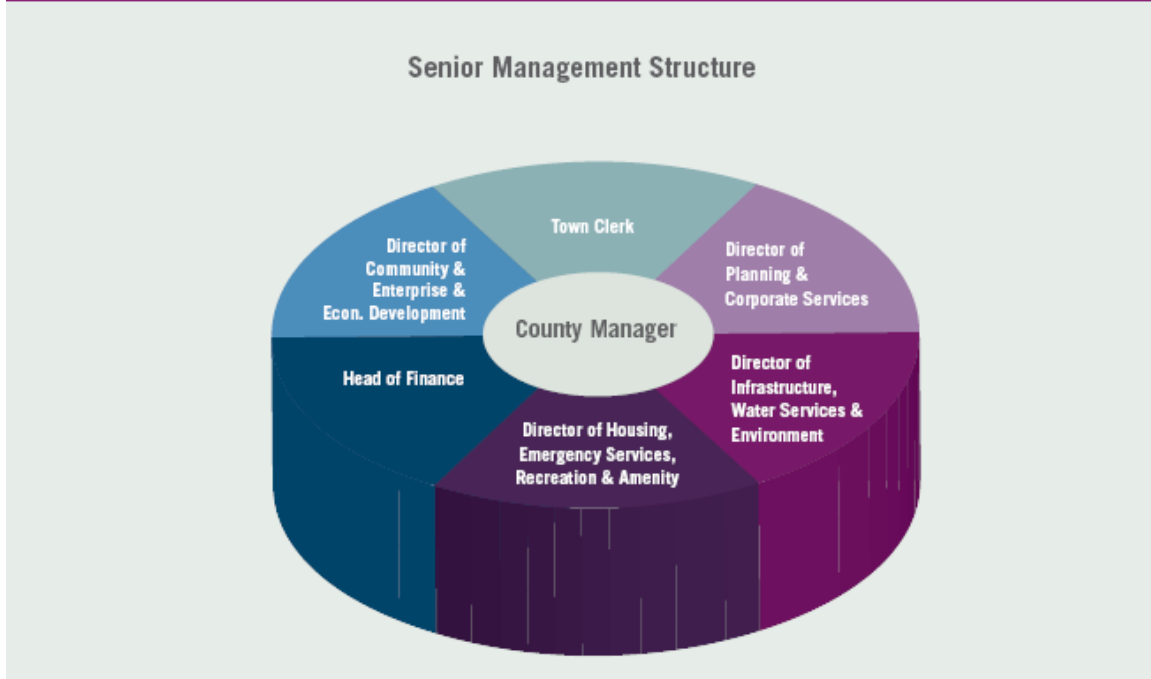
Culture and Leisure

We will cherish, conserve and seek to promote the cultural and leisure amenities of this County.

The key thematic areas in the Corporate Plan are as follows:

- **Social Inclusion/Housing & Community Development**
- **Economic/Cultural Development**
- **Sustainable Development/Heritage**
- **Transport & Infrastructure**
- **Environmental Protection**
- **Customer Relationship/Quality Customer Service**

The Chart below sets out the Structure of Carlow Local Authorities:

Carlow County is 943 sq kilometres in area. The principal towns in the County are Carlow, Tullow, Muinebheag, Hacketstown and Borris. The Population of County Carlow, according to the Census 2006 is 50,349.

The three principle units of Local Government within the County are:

Carlow County Council	21 Elected Members
Carlow Town Council	9 Elected Members
Muinebheag Town Council	9 Elected Members

There is a vibrant and energetic Irish Speaking Community in County Carlow. There is one Gaelscoil and a Secondary Gaelcholaiste Carlow Town and many Naoinrí for pre school children. There is an Irish Society in the Carlow Institute of Technology and Diploma Irish Courses are provided in Carlow College, in conjunction with NUI Galway. There are Irish Language Drama Groups, Lunch Groups GRADAM and a Parents and Family Group Comhluadar in operation in Carlow together with Gaeilge le Chéile – an Irish Conversation Group which meets on a regular basis in Carlow Town. Irish Music and Dancing Classes and Seisúin are held on a weekly basis in County Carlow.

Carlow promotes Irish Culture and its Heritage through two vibrant festivals, Éigse which has been running since 1979 and Féile an Fhomhair.

The huge success of these activities offers testimony to the interest of the public, our Customers, in the Irish Language and their efforts to keep the language alive in County Carlow. Carlow Local Authorities in partnership with these groups and organisations will support and develop the Irish Language.

In preparing this scheme Carlow Local Authorities undertook a five-pronged consultation process which involved:

- Seeking submissions from the public on the preparation of a draft scheme.
- A Customer Survey was carried out at the Council's offices i.e. Carlow County Council Offices, Carlow Town Council, Library Network and Éigse Offices, Carlow. The results are outlined in Appendix 1.
- A survey of staff was carried out to determine their proficiency of Irish both oral and written. This survey will inform our Training, Learning & Development Programme.
- An open public meeting which was attended by Elected Members, Members of the Public and Staff.

- An internal Audit of Services provided/capable of being provided through Irish by each department

Summary of Services/Activities provided by Carlow Local Authorities and Levels of Irish Language Proficiency

Introduction

This chapter provides an overview of the services provided by Carlow Local Authorities and the level of Irish Proficiency in each of these.

Departments operating through the medium of both Irish and English.

Currently no department of Carlow Local Authorities is capable of delivering its services comprehensively through the medium of Irish and English.

Departments operating with limited Irish Language capability.

In the following Departments there is a number of staff who are capable of providing a Bilingual Service to customers. However the provision of services is dependent on these individuals being present and available to do so in addition to their normal assigned duties. This work through the medium of Irish has been unstructured and voluntary. These staff have been extremely accommodating in the past and remain so in the present.

- Community & Enterprise
- Infrastructure, Water Services & Environment
- Libraries
- Carlow Town Council

Community & Enterprise

The main functions of this department are:

- Supporting the activities of the Council and Carlow County Development Board to implement Cumhlucht Comhoibriú – the 10 year strategy for the Social Economic and Cultural Development of County Carlow 2001-2012.
- Enhance & Promote Local Service Co-ordination
- To promote and support Economic, Social and Cultural Development Initiatives in the County and to co-ordinate the Council's activities in this context.

- To Strengthen and Support Community Development, Promote Social Inclusion by working collaboratively with the community to improve Statutory and Voluntary Service Delivery in the target areas.

There is a fluent Irish speaker available and willing to deal with the public in Irish when requested

Infrastructure, Water Services & Environment

Roads & Transportation

The objectives of the Roads & Transportation Department is to develop the Physical Infrastructure and Service Network in accordance with existing and future requirements for the safe, efficient and cost-effective movement of persons and goods by roads, Road Signage and Directional Information is also the responsibility of the Roads & Transportation Department as well as Traffic Management including Road Safety and the operation of School Warden Service.

Libraries

The Council's Library Service has its headquarters and County Library at Tullow Street, Carlow. There are Branch Libraries at Tullow and Bagenalstown. The Library Service is very involved in the promotion of arts and raising public awareness by providing information on all art forms and the use of Library Facilities for arts activities and exhibitions – promotion of Irish Cultural, Language and Educational events for example Seachtain na Gaeilge & Heritage Week which is also promoted by other departments and groups.

The Painting Library Project was established in 2006 in conjunction with Irish Artist, Mairéad Ó hEogha.

The Ask-About-Ireland website www.askaboutireland.ie provides a large volume of information relating to the heritage of County Carlow, some of which is in the Irish Language.

The Library Service holds 1,814 books in Irish for adults and 991 books in Irish for children.

Carlow Town Council

Carlow Town Council has 9 elected members and is the principal unit of Local Government for Carlow Town.

Carlow Town were winners of Glór na nGael on two occasions the most recent one being in 1995 and endeavour at all times to facilitate persons and groups wishing to conduct

business through Gaeilge. Staff members have varying levels of competency in Irish and encourage communications through Irish.

Departments currently not in a position to provide a one-to-one service in Irish:

1. Finance
2. Planning
3. Water Services
4. Environment
5. Corporate Services & Human Resources
6. Fire Services
7. Information & Communication Technology
8. Motor Taxation
9. Housing

Finance

The Finance Department is responsible for both the short and long term financing of all the Council's operations, both of a Revenue and Capital Nature. Its overall objective is to maximise the resources available to the Council and apply such resources in an economic and efficient manner and ensure value for money.

The Council's day to day expenditure is funded from its Revenue Budget. Revenue fund sources includes Commercial Rates, Rents from Local Authority rented dwellings, Government grants, Planning fees, Non-domestic Water Charges etc.

Capital Funding for Capital Projects in the areas of Housing, Roads and Water is available from Government Allocations and Development Contributions.

The current Annual and Capital Expenditure for Carlow Local Authorities is €130 million.

The Finance Department is also responsible for the Internal Audit.

Planning & Development

The primary objective of the planning and Development Departments is the promotion and development of the County in a manner which facilitates Sustainable Economic and Social progress.

The key objectives of the Department are:

- To promote orderly development and ensure the availability of serviced suitably zoned lands for commercial, industrial and residential development in towns and villages throughout the County.
- To ensure that the planning control function operates efficiently and effectively promoting balanced sustainable development.
- To maintain and enhance the quality and diversity of our natural and cultural heritage.
- To promote good construction standards.
- To facilitate and support infrastructural and amenity development throughout the county.

Water Services

The primary objective of the Water Services Section is to provide Drinking Water, Sewerage Systems and Storm Drainage Disposal Facilities in order to meet the needs of existing and future development in the county. Water Services is also responsible for Water Conservation and the Monitoring and Testing of Water Quality.

The Council operates and maintains twenty Water Supply Schemes and thirty four Wastewater/Drainage Schemes.

Environment

The primary objective of this section is to protect, conserve and enhance the environment in County Carlow.

The key activities of the Environment Section are Waste Management, Recycling, Pollution Control, Environmental Awareness & Enforcement

Corporate Services/Human Resources

Corporate Services

The principal services provided by Corporate Services include supporting the role of the Elected Members and the democratic process.

Ensuring the delivery of a quality, customer focused service

Register of Electors, Higher Education Grant Scheme, Twinning, Performance Management, Disability.

Human Resources

The Human Resource section has responsibility for Manpower Planning, Recruitment & Selection, Training, Learning & Development, Industrial Relations, Staff Wellbeing, Equality & Diversity and Work life Balance.

The Training, Learning & Development Programme will play an integral role in the successful implementation of this scheme.

Fire Services

The primary objective of the Fire Service is to protect & save lives, provide comprehensive Fire Safety Control and provide information and assistance to the public on Fire Safety matters.

There are four Fire Stations in county Carlow – Carlow Town, Muinebheag, Tullow and Hacketstown.

The Fire Service also has responsibility for Building Control.

Information & Communications Technology

The primary aim of the ICT Department is to ensure efficient and effective use of the most up to date technologies to support and expand the use of Information Technology in the Council's activities and in the provision of Customer Services. ICT will play a key part in promoting and facilitating information and service provision through the medium of the Irish Language.

Motor Taxation

The primary function of the Motor Taxation Section is the processing and collection of Vehicle Licence and Driving Licence fees.

Housing

The main objectives of the Housing Department are:

- Enable every household to have available an affordable dwelling of good quality, suited to its needs, in a good environment and as far as possible at a tenure of their choice.
- Promote home ownership with a thriving, diverse and well-managed rented sector, both public and private.
- Maintain the living environment and construction standards of all local authority housing units to a high standard.

- Encourage opportunity for vulnerable groups, i.e. travellers, the elderly and disabled.
- Continue to implement strategies in relation to antisocial behaviour.

Customers and Clients

Carlow Local Authorities have offices at the following locations:

County Buildings, Athy Road, Carlow.
Carlow Town Council, Centaur Street, Carlow.
Assembly Rooms, Dublin Street, Carlow.
Civic Offices, Tullow, Co. Carlow.
Civic Offices, Muinebheag, Co. Carlow
Libraries - Carlow Town, Tullow and Bagenalstown.
Fire Services, Carlow Town.

Staff of Council Depots and Civic Amenity Sites have contact with our customers both in their homes and in the public realm.

Carlow Local Authorities also interact with a wide and diverse range of Government Departments, State Agencies, Community Groups, Social Partners, other Local and Regional Authorities, Residents Organisations, Leader Groups, Business Groups and Local and National media.

The increasing use of ICT Technology in the provision of Customer Services will be an important medium in the promotion of the Irish Language in Carlow Local Authorities.

Proposals for Enhancement of Service Provision through the Irish Language

Carlow Local Authorities welcomes and encourages its customers who wish to conduct their business in Irish to do so and will ensure that an adequate number of staff are competent to provide services through Irish in all areas of Council activities dealing regularly with the public.

Carlow Local Authorities are also committed to developing a corporate image which embraces bilingualism across all our services.

By the end of the scheme, a one-to-one counter service will be available from the Planning Division, the Community & Enterprise Division and from Carlow Town Council in Irish.

Information & Communications Technology

- Standard Disclaimer on message and email correspondence will be bilingual by the end of 2008.
- A generic email address for queries “As Gaeilge” will be established. The local authorities will ensure that such queries are replied to promptly in the same manner as English language queries as outlined in the Council’s Customer Services Action Plan by the end of 2008.
- Provide an online listing of staff contacts who are available to provide services as well as providing an updated list of the services which are available bilingually in the lifetime of the scheme.
- Any new computer systems being installed **during the lifetime of this scheme** will be fully capable of handling the Irish Language .
- Existing computer services and any new or existing interactive services will be available through Irish **by the end** of this scheme subject to the provision of the necessary systems from the LGCSB.
- All Irish Language Forms will be made available on our website for online submission or download by the end of 2009.
- 15% of documents (excluding technical documents) on all Carlow Local Authorities websites will be bilingual within the lifetime of the scheme
- By the end of the lifetime of this scheme, 10% of the static material on Carlow Local Authorities' website will be made bilingual. Any other websites for which the Local Authorities are responsible will be addressed in the Authorities' second and subsequent schemes.

Written Documentation

Brochure, Information Leaflets, Application Forms & Council Agendas.

- All new application forms and any associated accompanying Information Leaflets produced by Carlow Local Authorities will be available bilingually.
Existing application forms and associated Information Leaflets, when updated, will be available bilingually.

All bilingual application forms, brochures and leaflets will be made available bilingually within the one cover except where this is not practicable because of the size or nature of the document. In such cases, separate Irish and

English language versions shall be provided and the Irish version shall be as readily available as the English version.

- Council Agendas major headings will be bilingual by end of 2008.

Major Policy Documents will be published on our websites in both English and Irish simultaneously and will be available on CD.

All new Brochures, Publications and Information Leaflets produced will be bilingual by the end of the scheme. **Existing Brochures, Publication and Information Leaflets, when updated, will be available bilingually.**

Press Releases

Press releases relating to Irish Language issues will be produced bilingually and circulated to the Irish language and English language media simultaneously.

Oral Communications

Staff at Customer Services are the first point of contact with the public. Our policy is to pursue excellence in service provision which is responsive to the needs of all our customers – that is

- To give the name of the Local Authorities in Irish and English
- To be familiar with the basic greetings in Irish.
- Suitable arrangements will be made so that they can put members of the public in touch with the appropriate staff member who is responsible for offering the service required through Irish where available.
- The Customer Care Desks in each section will display notices inviting the public to use Irish.
- Efforts will be made to introduce an element of bilingualism during all Council Meetings.
- There will be a Symbol and Search Capability on the staff listing on the Intranet indicating members of staff who are capable and willing to deal with the public in Irish.
- The Local Authorities will promote Irish in the community during high profile corporate and community events which shall incorporate an element of bilingualism in the proceedings.
- Staff will be encouraged to work towards achieving various levels of Fáinne Nua.

The wearing of the Fáinne will indicate the level of conversational Irish the staff member has.

The above commitments will be implemented during the lifetime of the scheme.

Recruitment & Selection of Staff

Carlow Local Authorities in the context of the Official Languages Act will review its existing recruitment and staff mobility policies having regard to proficiency and competence in the Irish language. These issues will be discussed through the Partnership Process.

Training, Learning & Development

Carlow Local Authorities acknowledge the importance of having a highly trained workforce to ensure efficient, effective and quality delivery of services.

- All staff and Elected Members will be encouraged and given equal opportunity to improve their Irish language skills through training and development courses which will be facilitated during office hours.
- The Induction Training Programme will be reviewed to include language awareness initiatives.
- Staff who work at Customer Service Counters – Irish Language training will be provided which focuses on Customer Service needs.
- Irish Language materials and resources (dictionaries, publications, computer software) will be made available to staff to facilitate the delivery of services through Irish.
- Seek volunteers to provide Irish Language Services in relevant sections across the Local Authorities. (Such staff will be identified at Customer Service Counters, on phone lists and through email.

Roads & Road Signage

All incorrect road signs will be replaced on a phased basis by the end of this scheme.

Any new residential developments will be named in Irish and English or in Irish only as a condition of the planning permission. The Council will have responsibility for vetting and selecting appropriate names in consultation with the placenames commission if required and having consideration for the existing placenames, history and local heritage of the area.

Monitoring, Revision & Publicity of Agreed Scheme

Monitoring and Review

Responsibility with regard monitoring of progress of the implementation of the scheme as well as reviewing the scheme will be effected through the Management Team.

Day to day monitoring will be carried out primarily by Line Managers in each of their Service Areas. Workplace Partnership will also play an ongoing role in the monitoring and assessment of progress under the scheme.

Details of progress will also be published in **Carlow Local Authorities Annual Reports.**

Publicising of Agreed Scheme

The contents of this scheme will be advertised to the general public by means of:

- **Press Release**
- **Official Launch**
- **Publication on the Council's Intranet and Web Site**
- **Circulation to appropriate Agencies and Public Bodies**

A copy of this scheme will also be forwarded to Oifig Choimisinéir na dTeangacha Oifigiúla.

Appendix

Results of Customer Survey carried out at Carlow County Council Offices, Carlow Town Council, Library Network and Éigse Office.

This survey was conducted over a period of weeks.

1. 84% of those surveyed claimed to have some knowledge of Irish.

Of those:
10% professed fluency in the language
24% claimed their knowledge was Intermediate/Conversational
50% said they had Beginners/Basic Irish.
2. 54% of all those surveyed said they would like Carlow Local Authorities to provide their services through Irish.
3. 46% of all those surveyed would use services provided through Irish.
4. 66% of all those surveyed would like to see more information signs/notices in the Council's Civic Offices in Irish.
5. 86% of all those surveyed would like to see signs in the Council's Civic Offices to say Irish is welcome.
6. 91% of all those surveyed said Carlow Local Authorities should be more involved in promoting Irish Social and Cultural Events.
7. 38% of all those surveyed are interested in Irish Culture, Music or Art Including Gaelic Games, Irish Dancing, Traditional Music, Irish Crafts etc.

8. 72% of all those surveyed would like to see an Irish or bi-lingual version of the Council's website.

Údarás Áitiúil Cheatharlach

Scéim na Gaeilge

Clár Ábhair

- Lch. 1:** Brollach agus Cúlra
- Lch. 2:** Dáta Tosaithe na Scéime
- Lch. 2-5:** Forbhreathnú ar Údaráis Áitiúla Cheatharlach
- Lch. 6-11:** Achoimre ar na Seirbhísí / Gníomhaíochtaí á soláthar ag Údaráis Áitiúla Cheatharlach agus Leibhéal Inniúlachta na Gaeilge
- Lch. 11-14:** Moltaí do Sholáthar na Seirbhíse a Uasghrádú trí Theanga na Gaeilge
- Lch. 15:** Monatóireacht, Athbhreithniú & Poiblíocht na Scéime Aontaithe
- Lch. 16:** Aguisín - *Torthaí an tSuirbhé Custaiméirí*

Scéim na Gaeilge

Brollach agus Cúlra

D'ullmhaigh Údaráis Áitiúla Cheatharlach a Scéim do Theanga na Gaeilge faoi Rannóg 11 de Acht na dTeangacha Oifigiúla 2003: h-Ullmhaíodh an Scéim ag tabhairt aird ar na treoirlínte faoi Rannóg 12 de Acht na dTeangacha Oifigiúla 2003 a bhí eisithe ag an Roinn Gnóthaí Pobail, Tuaithe agus Gaeltachta. Deireann Rannóg a11 den Acht go bhfuil dualgas ar Eagraíochtaí Pobail Scéim Reachtúil a ullmhú a shonraíonn na seirbhísí a sholáthraíonn siad:

- trí mheán na Gaeilge
- trí mheán an Bhéarla *agus*
- trí mheán an Bhéarla agus na Gaeilge

Leagann an scéim seo amach na modhanna go gcaithfear a thabhairt isteach chun deimhin a dhéanamh de go mbeidh aon seirbhís ná fuil soláthraithe ag na hÚdaráis Áitiúla trí mheán Teanga na Gaeilge soláthraithe laistigh den bhfráma ama socraithe.

D'fhoilsigh Údaráis Áitiúla Cheatharlach Fógra Cuspóra chun Scéim a Ullmhú i gcomhréir le Rannóg 13 (1) (a) den Acht ins na páipéir nuachta áitiúla ar an 23^ú Feabhra 2007 agus bhí cruinniú oscailte ar siúl chun ullmhú na scéime a phlé faoin bPróiseas Comhairleach Poiblí ar an 26ú Aibreáin 2007.

Tuigeann Údaráis Áitiúla Cheatharlach go bhfuil ceart ag ár gCustaiméirí agus ag an bPobal rogha a bheith acu a ghnó a dhéanamh linn ins an teanga is rogha leo eadhon Gaeilge nó Béarla agus beidh sé/sí éascaithe ar an gcaoi seo. Ceann de chuspóirí príomha an Scéim Teanga seo go bhfuil caighdeán seirbhísí poiblí níos airde ar fáil trí theanga na Gaeilge mar Chéad Teanga Oifigiúil na tíre. Tá Údaráis Áitiúla Cheatharlach ag súil cultúr dátheangach a fhorbairt agus a mholadh san eagraíocht i dtreo is go mbeidh ár gcustaiméirí compordach agus muiníneach déileáil linn ins an teanga is rogha leo mar shampla, i mBéarla nó i nGaeilge.

Tá léiriú gearr sa scéim de Údaráis Áitiúla Cheatharlach, na scéimeanna soláthraithe agus leibhéal na seirbhísí ar fáil cheana féin trí Ghaeilge, trí Bhéarla agus ar bhonn dátheangach.

Tá seirbhísí áirithe go bhfuil gach custaiméir i dteideal dóibh de réir Acht na dTeangacha Oifigiúla 2003, i.e. freagraí ar chomhfhreagrais sa Ghaeilge trí Ghaeilge, foilseacháin,

aon doiciméid a leagann amach moltaí polasaí poiblí i.e. An Tuairisc Bhliantúil, an Plean Corparáideach.

Tá cosaint ag na cearta seo san Acht thuasluaite agus níl na cearta seo athdhéanta sa scéim seo. Tá i gceist ag an scéim seirbhísí Gaeilge eile a fheabhsú agus tá dualgas dlíthiúil orainn dóibh iad san thuasluaite a bheith againn gan trácht ar an scéim seo.

Dáta Tosaithe na Scéime:

Tá an Scéim nua dearbhaithe ag an Aire Gnóthaí Pobail, Tuaithe agus Gaeltachta. Tosóidh an Scéim nua ar an 1^ú Deireadh Fómhair 2008 a beidh sé i bhfeidhm ar feadh tréimhse 3 bhliana ón dáta san nó suas chuig an am go bhfuil scéim nua dearbhaithe ag an Aire de bhun Rannóg 15 den Acht, pé ceann acu is luaithe.

Forbhreathnú ar Údaráis Áitiúla Cheatharlach:

Straitéis Chorparáideach

Tá Straitéis Chorparáideach Údarás Áitiúil Cheatharlach leagtha amach sa Plean Corparáideach 2004 – 2009. Tá na heilimint príomha mar seo a leanas:

Ráitis Misin

Is é ár misean seirbhís áitiúil rialtais de ard chaighdeánach a sholáthar dos na daoine ó Chontae Cheatharlach, trí an timpeallacht a chosaint agus a chur chun cinn agus an caighdeán saoil a fheabhsú. Bainfidimid é seo amach trí páirtíocht a thabhairt isteach idir na baill tofa agus foireann Údaráis Áitiúla Cheatharlach agus idir gach aicme den bpobal. Agus mhuinín againn as a chéile, oibreoidimid ar bhonn oscailte, éifeachtach agus rannpháirteach, chun deimhin a dhéanamh de go mbeidh Contae Cheatharlach mar chontae inbhuanaithe ó thaobh na timpeallachta de, go bhfuil iniamh beoga, eacnamaíoch, cultúrtha agus sóisialta ann, agus gur féidir le gach aoinne cónaí agus oibriú i bpobal sláintiúil agus sábháilte agus go bhfuil cáil ar Údaráis Áitiúla Cheatharlach as caighdeán agus éifeacht ár seirbhísí.

Luachanna Croiláir

Measaimid go gcaithfidimid fhriotháil ar ár bpobal trí deimhin a dhéanamh de go bhfaigheann ár gcustaiméirí go léir, a chónaíonn, a oibríonn nó a thugann cuairt ar Cheatharlach, an tseirbhís ard chaighdeánach go bhfuil siad i dteideal dó. Beidh cultúr ár n-eagraíocht bunaithe ar na luachanna seo a leanas chun é seo a bhaint amach:

Daonlathas

Éistfidimid agus oibreoidimid leis an bpobal chun deimhin a dhéanamh de go bhfuil ár ról daonlathach comhlíonta ina iomlán.

Pobal

Aithnímid éagsúlacht cultúrtha ár bpobail. Oibreimid le grúpaí pobail agus deonacha chun deimhin a dhéanamh de gur féidir le gach ball den bpobal, agus iad san le míbhuntáiste agus le riachtanais speisialta orthu san áireamh, a ról iomlán ins an bpobal a bhaint amach.

Seirbhís

Friothálaimid ar gach bhall agus ar gach earnáil den bpobal i slí oscailte, freagrach, cuntasach agus cothrom.

Caighdeán

Táimid dírithe ar bhar-fheabhais a sheachadadh i soláthar na seirbhíse dár gcustaiméirí go léir.

Éifeachtacht

Déanfaimid ár ndícheall an tseirbhís is fearr agus is féidir a sheachadadh ós na foinsí ar fáil dúinn.

Timpeallacht

Oibreimid chun an timpeallacht nádúrtha agus forbartha a chaomhnú, a fhorbairt agus a uasghrádú, chun deimhin a dhéanamh de gur féidir linn riachtanais reatha agus riachtanais todhchaí ár bpobal a shásamh.

Foireann

Déanfaimid ár ndícheall deimhin a dhéanamh de go bhfuil gach seans tugtha don fhoireann a féidearthacht iomlán a fhorbairt agus cumas a thabhairt dóibh cabhair a thabhairt sa mhéid agus is féidir do fhorbairt an Chontae seo agus chuspóirí corparáideacha Údaráis Áitiúla Cheatharlach.

Cultúr agus Fóillíocht

Tógfaimid pléisiúr as, caomhnóimid agus triallfaimid conláistí cultúrtha agus fóillíochta an Chontae seo a chur chun cinn.

Tá aicmí téamacha tábhachtacha an Phlean Chorparáideach mar seo a leanas:

- Iniamh Sóisialta/Forbairt Tithíochta & Pobail
- Forbairt Eacnamaíochta/Cultúrtha
- Forbairt Inchothaithe/Oidhreacht
- Iompar & Bonneagar

- Cosaint Timpeallachta
- Cosaint na timpeallachta /Gaoil Custaiméara/Seirbhís Ard Chaighdeáin do Chustaiméirí

Leagann an Cairt thíos amach Struchtúr Údarás Áitiúil Cheatharlach:

STRUCHTÚIR ÚDARÁIS ÁITIÚL CEATHARLACH

Comhairle Tofa			
Comhairle Baile Ceatharlach	Comhairle Contae Ceatharlach	Comhairle Baile Muine Bheag	
Coiste réimse toghchánaíochta Ceatharlach Uimh.1 & 2 Coiste réimse toghchánaíochta an Tulach Coiste réimse toghchánaíochta Muine Bheag Coiste réimse toghchánaíochta an Bhuiríos			
Grúpa Polasáí Corparáideach			
Coiste Polasáí Straitéiseach Tithíochta & Polasáí Sóisialta (C.P.S.)	Bóithre, Iompair & Infrastruchtúir C.P.S	C.P.S. Timpeallachta	C.P.S. Forbairt Geilleagrach, Pleanáil & Cultúrtha

Struchtúr Bainistíochta Sinsearach

Tá Contae Cheatharlach 943 ciliméadar cearnach. Is iad bailte príomha an Chontae Ceatharlach, an Tulach, Muine Bheag, Baile Haicéid agus an Bhuiríos. Is é Daonra Chontae Cheatharlach ná 50,349 de réir daonáireamh 2006.

Is iad na trí aonad príomha den Rialtais Áitiúil laistigh den gContae ná:

Comhairle Chontae Cheatharlach	21 Ball Tofa
Comhairle Chontae Cheatharlach	9 mBall Tofa
Comhairle Bhaile Mhuine Bheag	9 mBall Tofa

Tá Pobal Gaeilgeoirí beoga agus bríomhar i gContae Cheatharlach. Tá Gaelscoil agus Gaelcholáiste amháin i mBaile Cheatharlach agus a lán Naíonraí do leanaí réamhscolaíochta. Tá Cumann Gaelach in Institiúid Teicneolaíochta Cheatharlach agus tá Cúrsaí Gaeilge Diplóma soláthraithe i gColáiste Cheatharlach, i gcónasc le ONI na Ghailimhe. Tá Grúpaí Dráma i dTeanga na Gaeilge, Grúpaí Lóin GRADAM agus Grúpa Tuismitheoirí agus Clanna Comhluadar ag feidhmiú i gCeatharlach i dteannta le Gaeilge le Céile – Grúpa Comhrá trí Ghaeilge a thagann le céile go rialta i mBaile Ceatharlach. Tá Ranganna Gaeilge agus Seisiúin Ceoil Gaelach ar siúl gach seachtain i gContae Cheatharlach.

Ceatharlach Cultúr Éireannach agus a Oidhreacht trí dhá fhéile bheoga Éigse atá ag rith ó 1979 agus Féile an Fhómhair.

Léiríonn rath mór na ngníomhaíochtaí seo fianaise ar shuim an phobail, ár gCustaiméirí, i dteanga na Gaeilge agus a gcuid iarrachtaí an teanga a choimeád beo i gContae Cheatharlach. Tabharfaidh Údaráis Áitiúla Cheatharlach tacaíocht do agus forbróidh siad Teanga na Gaeilge.

Thug Údaráis Áitiúla Cheatharlach aghaidh ar phróiseas comhairleach cúig-choda nuair a bhíodar ag ullmhú na scéime seo ina raibh na nithe seo a leanas san áireamh:

- Aighneachtaí a lorg ón bpobal le haghaidh dréacht scéim a ullmhú.
- Bhí Suirbhé Custaiméirí déanta ag Oifigí na Comhairle i.e. Oifigí Chomhairle Chontae Cheatharlach, Comhairle Bhaile Cheatharlach, Gréasán Leabharlanna agus Oifigí Éigse, Ceatharlach. Tá na torthaí imlínithe in Aguisín 1.
- Déanadh suirbhé foirne chun breith a dhéanamh faoina inniúlacht cainte agus scríofa sa Ghaeilge. Tabharfaidh an suirbhé eolas dár gClár Traenála, Foghlamtha & Forbartha.
- Cruinniú oscailte poiblí go raibh Baili Tofa, Baili an Phobail agus an Fhoireann i láthair ann.
- Iniúchadh inmheánach ar na Seirbhísí/gur féidir bheith soláthraithe trí mheán na Gaeilge ag gach roinn.

Achoimre ar na Seirbhísí/Gníomhaíochtaí á soláthar ag Údaráis Áitiúla Cheatharlach agus Leibhéal Inniúlachta na Gaeilge

Brollach

Tugann an caibidil seo léirmheas ar na seirbhísí soláthraithe ag Údaráis Áitiúla Cheatharlach agus leibhéal Inniúlachta na Gaeilge i ngach ceann acu seo.

Ranna ag feidhmiú trí mheán na Gaeilge agus Béarla.

Níl de chumas ag aon Údarás de chuid Údarás Áitiúil Cheatharlach a sheirbhísí a sholáthar go cuimsitheach trí mheán na Gaeilge agus an Bhéarla.

Ranna ag feidhmiú le cumas Gaeilge teoranta acu.

Tá cuid den bhfoireann ins na Ranna seo a leanas go bhfuil de chumas acu Seirbhís Dátheangach a sholáthar dá chustaiméirí. Tá soláthar na seirbhíse, áfach, ag braith ar na daoine seo bheith i láthair agus ar fáil chun é seo a dhéanamh i dteannta lena ngnáth dualgais. Tá an obair seo trí mheán na Gaeilge gan struchtúr agus deonach. Bhí an fhoireann seo an – toilteanach san am atá caite agus táid mar sin i gcónaí sa lá atá inniu ann.

- Pobal & Fiontar
- Bonneagar, Seirbhísí Uisce & an Timpeallacht
- Leabharlanna
- Comhairle Bhaile Cheatharlach

Pobal & Fiontar

Príomh fheidhmeanna an ranna is ea:

- Tacaíocht a thabhairt do ghníomhaíochtaí na Comhairle agus do Bhord Forbartha an Chontae Comhlacht Comhoibriú a chur i ngníomh – straitéis 10 mbliana do Fhorbairt Sóisialta agus Eacnamaíochta Chontae Cheatharlach 2001-2012.
- Comhordú Seirbhíse Áitiúil a Uasghrádú & a Chur Chun Cinn.
- Tacaíocht a thabhairt do Thionscnaimh Forbartha Eacnamaíochta, Sóisialta agus Cultúrtha san Chontae agus iad a chur chun cinn agus comhordú a dhéanamh ar ghníomhaíochtaí na Comhairle sa chomhthéacs seo.
- Tacú le Forbairt Pobail agus é a Neartú, Iniamh Sóisialta a Chur Chun Cinn trí chomhoibriú leis an bpobal chun seachadadh na Seirbhíse Reachtúla agus Deonach a fheabhsú ins na haicmí sprice.

Tá cainteoir Gaeilge líofa ar fáil agus tá sé sásta déileáil leis an bpobal i nGaeilge nuair a iarrtar air.

Bonneagar, Seirbhísí Uisce & an Timpeallacht

Bóithre & Iompar

Is é aidhm Roinn na mBóthar agus Iompar an Bonneagar Fisiceach agus an tSeirbhís Gréasáin a fhorbairt de réir I riachtanais láithreach agus an todhchaí ghluaiseacht sábháilte, éifeachtach agus saor daoine agus earraí ar bhóithre. Tá Comharthaí Bóthar agus Eolas na dTreo mar chúram an Roinn Bóthar agus Iompar, chomh maith, i dteannta le Bainistíocht Tráchtála le Sábháilteacht Bóthar agus feidhmiú Seirbhís an Mhaoir Scoile san áireamh.

Leabharlanna

Tá ceanncheathrú agus Leabharlann Chontae Seirbhís Leabharlanna na Comhairle ag Sráid an Tulaigh, Ceatharlach. Tá Leabharlanna Craoibhe sa Tulach agus i Muine Bheag. Tá baint mhór ag Seirbhís na Leabharlanna leis an ealaíon a chur chun cinn agus meabhraíocht an phobail a ardú trí eolas a sholáthar faoi gach cuid den ealaíon agus úsáid Áiseanna na Leabharlanna le haghaidh ghníomhaíochtaí ealaíona agus taispeántas – ócáidí Chultúrtha na hÉireann, Teanga agus Oideachais a chur chun cinn, mar shampla, Seachtain na Gaeilge & an tSeachtain Oidhreachta atá á chur cinn ag ranna agus ag grúpaí eile, chomh maith.

Bunaíodh an Tionscnamh Péinteála Leabharlanna 2006 i gcónasc leis an Ealaíontóir Éireannach, Mairéad Ó hEogha.

Soláthraíonn suíomh idirlín Ask-About-Ireland www.askaboutireland.ie a lán eolais a bhaineann le hoidhreacht Chontae Cheatharlach agus tá cuid de i dteanga na Gaeilge.

Tá 1,814 leabhar Gaeilge do dhaoine fásta agus 991 leabhar Gaeilge do leanaí i Seirbhís na Leabharlann.

Comhairle Bhaile Cheatharlach

Tá 9 mball tofa ag Comhairle Bhaile Cheatharlach agus is é aonad príomha an Rialtais Áitiúil do Bhaile Cheatharlach é.

Bhuaigh Baile Cheatharlach buaiteoirí Comórtas Ghlór na nGael dhá uair agus bhí an ceann is déanaí i 1995 agus déanann siad a ndícheall an tam ar fad daoine agus grúpaí a éascú go dteastaíonn uatha a gcuid ghnó a dhéanamh trí Ghaeilge. Tá leibhéal líofachta éagsúla sa Ghaeilge ag baill na foirne agus molann siad cumarsáid trí Ghaeilge.

Ranna ná fuil in ann faoi láthair seirbhís dhuine le duine a sholáthar i nGaeilge:

10. Airgeadas
11. Pleanáil
12. Seirbhísí Uisce
13. An Timpeallacht
14. Seirbhísí Corparáideacha & Acmhainn Daonna
15. Seirbhísí Tine
16. Teicneolaíocht Eolais & Cumarsáide
17. Cáin Ghluaisteán
18. Tithíocht

Airgeadas

Tá an Roinn Airgeadais freagrach as airgeadas gearr théarmach agus fad théarmach na n-oibreacha uile de chuid na Comhairle, ó thaobh Cánach agus Caipitil de. Is é a aidhm ina iomlán acmhainní uile atá ar fáil don gComhairle a uasmhéadú agus acmhainní dá leithéid a chur i ngníomh ar bhonn na heacnamaíochta agus na héifeachtachta de agus a dheimhniú go bhfaightear luach ár gcuid airgid astu.

Tá caiteachas ó lá go lá na Comhairle maoinithe óna Bhuiséad Cánach. Tá Rátaí Trádála, Cíos ó loistíní ar chíos an Údarás Áitiúil, deontais Rialtais, táillí Pleanála, Táillí Uisce Neamh-theaghlaigh, & araile. san áireamh i bhfoinsí an chiste Cánach.

Tá Cistíocht Chaipitil do Thionscnaimh Caipitil in aicmí Tithíochta, Bóithre agus Uisce ar fáil ó Dháiltí Rialtais agus ó Ranníocaíochtaí Forbartha.

Is é an Caiteachas Bhliantúil agus an Caiteachas Caipitil do Údarás Áitiúla Cheatharlach €130 milliún.

Tá an Roinn Airgeadais freagrach as an Iniúchadh Inmheánach, chomh maith.

Pleanáil & Forbairt

Is é cuspóir príomha na Ranna pleanála agus Forbartha an Chontae a chur chun cinn agus a fhorbairt i slí go bhfuil dul chun cinn Eacnamaíochta agus Sóisialta Inchothaithe éascaithe.

Príomh cuspóirí an Ranna is ea:

- Forbairt ordúil a chur chun cinn agus infhaighteacht talún atá i gcríos cuí, le seirbhísí ann, a dheimhniú do bheith ar fáil le haghaidh fhorbairt trádála, tionsclaíoch agus cónaithe i mbailte agus i sráidbhailte mórtimpeall an Chontae.
- Deimhin a dhéanamh de go bhfeidhmíonn an smacht pleanála go maith agus go héifeachtach agus é ag cur forbairt inchothaithe cothrom chun cinn.

- Caighdeán agus éagsúlacht ár n-oidhreacht aiceanta agus cultúrtha a chothabháil agus a uasghrádú.
- Caighdeáin tógála maithe a chur chun cinn.
- Forbairt bhonneagair agus chonláiste a éascú agus tacaíocht a thabhairt dó mórthimpeall an chontae.

Seirbhísí Uisce

Is é cuspóir príomha an Rannóg Seirbhísí Uisce ná Uisce Óil, Córais Séarachais agus Áiseanna Cur de Láimh Draenála Stoirme a sholáthar chun riachtanais reatha agus todhchaí an chontae a shásamh. Tá na Seirbhísí Uisce freagrach, chomh maith, as Caomhnú Uisce agus as Monatóireacht agus Tástáil an Chaighdeáin Uisce. Feidhmíonn agus déanann an Chomhairle cothabháil ar fhiche Scéim Soláthar Uisce agus tríocha ceathair Scéim Fuíoll Uisce/Draenála.

Timpeallacht

Is é cuspóir príomha na roinne seo an timpeallacht a chosaint, a chaomhnú agus a uasghrádú i gContae Cheatharlach.

Is iad gníomhaíochtaí príomha Rannóg na Timpeallachta Bainistíocht Fuíll, Athchúrsáil, Smacht Truailithe, Meabhraíocht Timpeallachta & Cur-i-nGníomh.

Seirbhísí Corparáideacha/Acmhainn Daonna

Seirbhísí Chorparáideacha

Tá tacaíocht a thabhairt do ról na mBall Tofa agus don bpróiseas daonlathach i measc na seirbhísí príomha a sholáthraíonn na Seirbhísí Chorparáideach.

Seirbhíse ard chaighdeánach a sheachadadh, dírithe ar an gcustaiméir, a dheimhniú.

Rolla na dToghthóirí, Scéim Deontais Ard Oideachais, Nascadh, Bainistíocht ar Chomhlíonadh, Míchumas.

Acmhainní Daonna

Tá an rannóg Acmhainn Daonna freagrach as Pleanáil Daonchumhachta, Earcú & Roghnú, Traenáil, Foghlaim & Forbairt, Caidreamh Tionsclaíoch, Leas Foirne, Comhionannas & Éagsúlacht agus Cothromaíocht san Saol Oibre.

Beidh ról lárnach ag an gClár Traenála, Foghlamtha & Forbartha i gcur i ngníomh na scéime seo.

Seirbhísí Tine

Is é aidhm príomha Seirbhís na Tine saoil a chosaint & a shábháil, Smacht cuimsitheach Sábháilteachta Tine a sholáthar agus eolas agus cúnamh a thabhairt don bpobal ar ábhair Sábháilteachta tine.

Tá ceithre Stáisiún Tine i gcontae Cheatharlach – Baile Cheatharlach, Muine Bheag, an Tulach agus Baile Haicéid.

Tá an tSeirbhís Tine freagrach as Smacht Tógála, chomh maith.

Teicneolaíocht Eolais & Cumarsáide

Is é aidhm príomha an Roinn TEF an úsáid is fearr agus is éifeachtúla a bhaint as na teicneolaíochtaí is mó suas chun dáta a dheimhniú agus tacaíocht a thabhairt do agus leathnú a dhéanamh ar Theicneolaíocht Eolais i ngníomhaíochtaí na Comhairle agus i soláthar na Seirbhísí do Chustaiméirí. Beidh ról tábhachtach ag TEF i gcur chun cinn agus in éascú soláthar na seirbhíse trí mheán teanga na Gaeilge.

Cánachas Gluaisteán

Feidhm phríomha an Rannóg Cánachais Gluaisteán is ea próiseáil agus bailiú na dtáillí Ceadúnais Feithicle agus Ceadúnais Tiomána.

Tithíocht

Príomh aidhmeanna an Roinn Tithíochta is ea:

- An chaoi a thabhairt do gach teaghlach lóistín in-acmhainn de ard chaighdeán a bheith ar fáil agus in oiriúint dá riachtanais, i ndea-thimpeallacht agus i láthair dá rogha féin, sa mhéid agus is féidir.
- Úinéireacht baile a chur chun cinn le h-earnáil ar chíos saibhir, éagsúil agus á bhainistiú go maith ann, idir phoiblí agus go príobháideach.
- Timpeallacht cónaithe agus caighdeán tógála gach aonad tithíochta de chuid an údaráis áitiúil a choimeád ag ard chaighdeán.
- Deiseanna do ghrúpaí éislinneacha a mholadh, i.e. an lucht siúil, sean daoine agus daoine míchumasacha.
- Leanúint le Straitéisí a bhaineann le iompar frithshóisialta a chur i ngníomh.

Custaiméirí agus Cliant

Tá oifigí ag Údaráis Áitiúla Cheatharlach ag na háiteanna seo a leanas:

Árais an Chontae, Bóthar Ath h-Í, Ceatharlach.
Comhairle Bhaile Cheatharlach, Sráid Centaur, Ceatharlach.
Seomraí Comhdhála, Sráid Bhaile Cliath, Ceatharlach
Oifigí Cathracha, An Tulach, Co. Cheatharlach
Oifigí Cathracha, Muine Bheag, Co. Cheatharlach
Leabharlanna – Baile Cheatharlach, An Tulach agus Muine Bheag
Seirbhísí Tine, Baile Cheatharlach

Tá teagmháil ag Foireann Iostaí agus Suíomh Chonláiste Sibhialta na Comhairle lenár gcustaiméirí ina mbailte agus ins an réimse poiblí.

Idir-ghníomhaíonn Údaráis Áitiúla Cheatharlach, chomh maith, le réimse leathan, éagsúil Ranna Rialtais, Gníomhaireachtaí Stáit, Grúpaí Pobail, Páirtithe Sóisialta, Údaráis Áitiúla agus Réigiúnacha eile, Eagraíochtaí Cónaitheoirí, Grúpaí Leader, Grúpaí Gnó agus leis na meáin Áitiúla agus Náisiúnta.

Beidh úsáid mhéadaithe Teicneolaíocht TEF i soláthar Seirbhísí Custaiméirí mar mheán tábhachtach chun Teanga na Gaeilge a chur chun cinn in Údaráis Áitiúla Cheatharlach.

Moltaí do Sholáthar na Seirbhíse a Uasghrádú trí Theanga na Gaeilge

Bíonn áthas ar Údaráis Áitiúla Cheatharlach agus spreagann siad a gcustaiméirí go dteastaíonn uatha a gcuid gnó a dhéanamh trí Ghaeilge é sin a dhéanamh agus deimhneoidh siad go bhfuil go leor oibrithe ann atá in ann seirbhísí a sholáthar trí Ghaeilge i ngach aicme de ghníomhaíochtaí na Comhairle a dhéileálann leis an bpobal go rialta.

Tá Údaráis Áitiúla Cheatharlach dírithe, chomh maith, ar íomhá chorparáideach a fhorbairt a chuimsíonn dátheangachas trasna ár gcuid seirbhísí uile.

Roimh dheireadh na scéime, beidh seirbhís chuntair duine-le-duine ar fáil i nGaeilge ón Roinn Pleanála, ón Roinn Pobal & Fiontar, ó Sheirbhís na Leabharlanna agus ó Chomhairle Bhaile Cheatharlach.

Teicneolaíocht Eolais & Cumarsáide

- Beidh an Gnáth Séanadh ar chomhfhreagras theachtaireachta agus ríomhphoist dátheangach roimh deireadh 2008.
- Beidh seoladh ríomhphost géineasach do fhiosraithe “As Gaeilge” bunaithe. Deimhneoidh na húdaráis áitiúla go mbeidh freagra tapaigh ar fhiosraithe dá leithéid ar an mbonn céanna le fiosraithe i dteanga an Bhéarla mar atá imlínithe i bPlean Gníomhach Seirbhís Custaiméirí na Comhairle roimh 2008.
- Liosta ar líne a sholáthar de theagmhálacha foirme atá ar fáil le haghaidh seirbhísí a sholáthar i dteannta le liosta des na seirbhísí suas chun dáta a sholáthar atá dátheangach le linn fad saoil na scéime.
- Beidh de chumas ag aon córais ríomhaire nua curtha isteach **le linn fad saoil na scéime seo** in ann Teanga na Gaeilge a láimhseáil.
- Beidh seirbhísí ríomhaireachta reatha agus aon seirbhís idirghníomhach reatha ar fáil trí Ghaeilge **roimh deireadh** na scéime seo ag braith sholáthar ábhar na gcóras cuí ón BSRRA.
- Beidh gach Foirm i dTeanga na Gaeilge ar fáil ónár suíomh idirlín le haghaidh aighniú ar líne nó le haghaidh íoslódáil roimh deireadh 2009.
- Beidh 15% de dhoiciméid (doiciméid teicniúla as an áireamh) ar gach suíomh idirlín Údaráis Áitiúla Cheatharlach dátheangach laistigh de fhaid saoil na scéime seo.
- Roimh dheireadh saolré na scéime seo beidh 10% de ábhar statach ar shuíomh ghréasáin Údaráis Áitiúil Cheatharlach dátheangach. Tabharfar faoi aon suíomh ghréasáin go bhfuil na h-Údaráis Áitiúla freagrach astu ins an dara scéim agus i scéimeanna eile ina dhiaidh sin de chuid na n-Údarás.

Doiciméid Scríofa

Bróisiúr, Bileoga Eolais, Foirmeacha Iarratais & Cláir Oibre na Comhairle

- Beidh gach foirm iarratais nua agus aon Bhileog Eolais a théann leis a dhéin Údaráis Áitiúla Cheatharlach dátheangach.
Beidh foirmeacha iarratais reatha agus Bileoga Eolais a théann leis dátheangach nuair a tugtar suas chun dáta é.

Beidh gach foirm iarratais, bróisiúir agus bileoga dátheangach laistigh de chlúdach amháin ach amháin nuair ná fuil sé praiticiúil de bharr méid nó nádúr an doiciméid. I gcásanna dá leithéid, beidh leagain Gaeilge agus Béarla scartha soláthraithe agus beidh an leagan Gaeilge le fáil chomh héasca leis an leagan Béarla.

- Beidh ceannteidil mhóra Cláir Oibre na Comhairle dátheangach roimh deireadh 2008.

- **Beidh gach Doiciméid Polasaí Móra foilsithe ar ár suíomh idirlín i mBéarla agus i nGaeilge ag an am gcéanna agus le fáil ar CD.**

Beidh gach Bróisiúr nua, Foilseacháin agus Bileoga Eolais dátheangach roimh deireadh na scéime. **Beidh Bróisiúir Reatha, Bileoga Foilsithe agus Eolais ar fáil dátheangach nuair a tugtar suas chun dáta iad.**

Preaseisiúintí

Beidh preaseisiúintí a bhaineann le gnéithe Teanga na Gaeilge foilsithe dátheangach agus curtha amach do mheáin teanga na Gaeilge agus teanga an Bhéarla ag an am gcéanna.

Cumarsáid Béil

Tá Foireann ag Seirbhísí Custaiméirí mar an chéad pointe teagmhála leis an bpobal. Sé ár bpolasaí na seirbhísí is fearr a fhreagraíonn do riachtanais ár gcustaiméirí uile a sholáthar – sé sin:

- Ainm na nÚdarás Áitiúil a thabhairt i nGaeilge agus i mBéarla.
- Go mbeadh ráitis bheannaithe bhunúsacha na Gaeilge ar ár dtoil againn.
- Go mbeadh eagraithe cuí déanta i dtreo is gur féidir leo baill an phobail a threorú chuig ball na foirne atá freagrach as an tseirbhís trí Ghaeilge a sholáthar nuair atá a leithéid ar fail.
- Beidh fógraí ar na Binsí Cúraim Custaiméara i ngach rannóg ag tabhairt cuireadh don bpobal Gaeilge d’úsáid.
- Beidh iarrachtaí déanta ábhar den dátheangachas a thabhairt isteach le linn gach Cruinniú Comhairle.
- Beidh Cumas Siombaile agus Cuardaigh f liosta na foirne ar an Inlíon ag comharthú baill na foirne go bhfuil de chumas acu agus sásta déileáil leis an bpobal i nGaeilge.
- Cuirfidh na hÚdaráis Áitiúla an Ghaeilge chun cinn ins an bpobal le linn ócáidí corparáideacha agus pobail le próifíl ard acu agus sníomhfaidh siad ábhar den dátheangachas ins na gnáthaimh a bhíonn ar siúl.
- Molfar don fhoireann oibriú chun leibhéil éagsúla an Fháinne Nua a bhaint amach. Taispeánfaidh caitheamh an Fháinne leibhéal labhairt na Gaeilge an bhaill.

Cuirfear na gealltanais thuas i bhfeidhm le linn saolré na scéime.

Earcú & Roghnú na Foirne

Déanfaidh Údaráis Áitiúla Cheatharlach athbhreithniú ar a bpolasaithe earcaithe reatha agus ar a bpolasaithe faoi shoghluaiste foirne i gcomhthéacs Acht na dTeangacha Oifigiúla i leith a fheabhas is atá a gcaighdeán labhartha Teanga Gaeilge. Beidh na gnéithe seo á phlé trí an Phróiseas Páirtíochta.

Traenáil, Foghlaim & Forbairt

Aithníonn Údaráis Áitiúla Cheatharlach an tábhacht atá le h-oibrithe atá traenáilte go maith chun seirbhís mear, éifeachtach agus de ard chaighdeánach a sheachada.

- Molfar don fhoireann go léir agus do na Baill Tofa a scileanna i dteanga na Gaeilge a fheabhsú trí chúrsaí traenála agus forbartha a sholáthrófar le linn uaireanta cloig oifige.
- Beidh athbhreithniú déanta ar an gClár Traenála Ionduchtaithe chun tionscnaimh mheabhraíochta teanga a bheith san áireamh.
- Foireann a oibríonn ag Cuntair Seirbhís Custaiméirí – beidh traenáil i dTeanga na Gaeilge soláthraithe a dhíríonn ar riachtanais Seirbhís Custaiméirí.
- Beidh earraí agus acmhainní Teanga na Gaeilge (foclóirí, foilseacháin, bogearra ríomhaire) ar fáil don fhoireann chun na seirbhísí trí Ghaeilge a sheachada go héasca.
- Oibrithe deonaithe a lorg chun Seirbhísí i dTeanga na Gaeilge a sholáthar in earnálacha cuí trí na hÚdaráis Áitiúla. (Beidh foireann dá leithéid inaitheanta ag Cuntair Seirbhísí Custaiméirí, ar liostaí teileafón agus trí an ríomhphoist).

Bóithre & Comharthaí Bóithre

Beidh gach comhartha bóthar atá mícheart athruithe de réir a chéile roimh dheireadh na scéime seo.

Beidh aon forbairt nua, chónaithe ainmnithe i nGaeilge agus i mBéarla nó i nGaeilge amháin mar choinníoll leis an gcead pleanála. Beidh an Chomhairle freagrach as ainmnithe cuí a sheiceáil agus a roghnú i gcomhairle le coimisiún na logainmneacha, más gá, agus aird a thabhairt ar na logainmneacha reatha, ar stair agus ar oidhreacht áitiúil an cheantair.

Monatóireacht, Athbhreithniú & Polasaí na Scéime Aontaithe

Monatóireacht agus Athbhreithniú

Is ag an Fhoireann Bhainistíochta a bheidh freagracht as monatóireacht a dhéanamh ar an ndul chun cinn i gcur-i-ngníomh na scéime, chomh maith le h-athbhreithniú a dhéanamh ar an scéim féin.

Beidh monatóireacht ó lá go lá déanta ag na Bainisteoirí Líne go háirithe i ngach ceann dá n-Aicmí Seirbhíse. Beidh ról leanúnach ag an bPáirtíocht san Áit Oibre, chomh maith, i monatóireacht agus i measúnú an dul chun cinn faoin scéim.

Beidh sonraí ar an ndul chun cinn foilsithe, chomh maith, i **dTuairiscí Bliantúla Údarás Áitiúil Cheatharlach**.

Poiblíocht ar an Scéim Aontaithe

Beidh ábhar na scéime seo fógartha chuig an bpobal ginearálta trí:

- **Preaseisiúintí**
- **Seoladh Oifigiúil**
- **Foilsíú ar Inlíon agus ar Shuíomh Idirlín na Comhairle**
- **Seoladh chuig Ghníomhaireachtaí cuí agus chuig Eagraíochtaí Poiblí**

Beidh cóip den scéim seo curtha ar aghaidh, chomh maith, go Oifig Choimisinéir na dTeangacha Oifigiúla.

Aguisín

Torthaí an tSuirbhé Custaiméirí déanta in Oifigí Chomhairle Chontae Cheatharlach, Comhairle Bhaile Cheatharlach, Gréasán Leabharlanna agus Oifig Éigse.

Déanadh an suirbhé seo thar cúpla seachtain.

2. Dúirt 84% des na daoine go raibh suirbhé déanta orthu go raibh roinnt eolas acu faoi Ghaeilge.

Astu seo:

Dúirt 10% díobh seo go rabhadar líofa sa dteanga

Dúirt 24% go raibh a gcuid eolais Idirmheánach/ag leibhéal Chomhrá

Dúirt 50% go raibh Gaeilge Tosaitheoirí /Bunúsach acu.

3. Dúirt 54% díobh siúd go raibh suirbhéireacht déanta orthu gur mhaith leo go soláthródh Udarás Aitiúla Cheatharlach a seirbhísí trí Ghaeilge.
4. D'úsáidfeadh 46% díobh siúd go raibh suirbhéireacht déanta orthu seirbhísí soláthraithe trí Ghaeilge.
5. Ba mhaith le 66% díobh siúd gur déanadh suirbhéireacht orthu níos mó comharthaí/fógraí eolais a fheiceáil in Oifigí Sibhialta na Comhairle as Gaeilge.
6. Ba mhaith le 86% díobh siúd gur déanadh suirbhéireacht orthu comharthaí a fheiceáil in Oifigí Sibhialta na Comhairle a deireann go bhfuil Fáilte roimh an Ghaeilge.
7. Dúirt 91% díobh san gur déanadh suirbhéireacht orthu gur chóir go mbeadh baint níos mó ag Udarás Aitiúla Cheatharlach le O cáidí Sóisialta agus Cultúrtha Gaeilge a chur chun cinn.
8. Bhí suim ag 38% díobh san gur déanadh suirbhéireacht orthu i gCultúr, Ceol nó Ealaíon Gaeilge le Cluichí Gaelacha, Rince Gaelach, Ceol Traidisiúnta, Ceard Gaelach agus araile san áireamh.
9. Ba mhaith le 72% díobh san gur déanadh suirbhéireacht orthu leagan Gaeilge nó dátheangach de shuíomh idirlín na Comhairle a fheiceáil.